

ПІДВИЩУЄМО МАЙСТЕРНІСТЬ

Як складаємо річний план, за яким заклад досягає наміченого

ОЛЕНА АМЕЛІНА,

директор Каховського НВК «Гімназія — спеціалізована школа I ступеня з поглибленим вивченням іноземних мов» Каховськ
Херсонської області

Як річний план роботи закладу складеш, таких результатів заклад досягне. Директор Каховського НВК, лауреатка Всеукраїнського конкурсу «Директор 2020: найкраща практика» Олена Амеліна знайшла підхід, як скласти річний план роботи закладу, щоб він був цілісним, дієвим і необтяжливим водночас. У чому її знахідка — читайте у статті

Працюючи одного разу над річним планом роботи закладу, ми побачили помилку, якої припускалися. План не був цілісним. Уявіть механізм годинника, кожна з деталей якого справна, але не припасована одна до одної. Чи працюватиме такий годинник? Може, й працюватиме, але навряд справно. Чи досягне результатів той заклад, річний план якого формальність, а не цілісний, функціональний документ? Навряд. Як з'явилась ця неузгодженість? Зазвичай директор, його заступники, практичний психолог, голови методичних об'єднань складають плани окремо один від одного: кожен у своїй манері, в різних формах, стилях написання. Ці, часто невзаємопов'язані, плани об'єднують в один — річний план роботи закладу. На ділі такий план виявляється неефективним, а ще перевантажує роботою учасників освітнього процесу.

Поділюся досвідом, як ми складаємо річний план, за яким наш заклад працює, як годинник, а заплановані в ньому заходи дають очікувані результати.

1. Створили робочу групу

У лютому 2021 року колектив нашого закладу розробив Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти. Ми створили робочі групи, до яких ввійшли представники від адміністрації, вчителі, учні та батьки. Опрацювавши «Абетку для директора», вирішили використати напрями, вимоги й критерії, описані в додатку до Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти. І спрямували внутрішню систему забезпечення якості освіти на вдосконалення всіх напрямів діяльності закладу. Для зручності за **кожним напрямом закріпили** відповідний **колір**:

- жовтий — освітнє середовище;
- зелений — система оцінювання здобувачів освіти;
- рожевий — педагогічна діяльність педагогічних працівників;
- синій — управлінські процеси.

За напрямками окреслили основні заходи / процедури, пов'язані з особливостями закладу й специфікою його роботи, та визначили відповідальних осіб (табл. 1):

Таблиця 1

Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти

Критерій	Заходи / процедури ВСЗЯО	Відповідальні
Напрямок		
Вимога		

Навесні, коли розпочинали роботу зі створення плану роботи на новий навчальний рік, задумали поєднати план роботи школи, систему внутрішнього контролю, внутрішньої системи забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) й комплексного самооцінювання освітніх та управлінських процесів закладу. Для чого? Щоб зробити річний план роботи закладу:

- **дієвим** — залучивши до його розробки адміністрацію, педагогічних працівників, представників учнівської та батьківської громадськості;
- **цілісним** — підпорядкувавши кожен захід загальній меті та поставленим на наступний рік завданням;
- **ефективним** — систематизувавши роботу закладу загалом;
- **необтяжливим** — уникнувши перевантаження учасників освітнього процесу різними видами контролю, надавши більше академічної свободи учасникам освітнього процесу.

До роботи над річним планом залучили не лише адміністрацію й вчителів, а й представників учнівської й батьківської громади. Робоча група розробила єдині вимоги до написання плану, проаналізувала роботу школи за минулий навчальний рік й окреслила основні завдання, над вирішенням яких повинен працювати кожен учасник освітнього процесу.

Лише єдність кожного учасника освітнього процесу в роботі, спрямованість на досягнення поставленої мети й вирішення головних завдань дасть змогу отримати найкращий результат і привести школу до успіху.

2. Визначили складники річного плану

Основні складники річного плану роботи нашого закладу:

- Аналіз роботи педагогічного колективу у 2019/2020 н. р. і головні завдання на 2020/2021 н. р.;
- Річний план «20 подій місяця»;
- Плани внутрішньшкільного контролю —
 - освітнє середовище;
 - система оцінювання здобувачів освіти;
 - педагогічна діяльність педагогічних працівників;
 - управлінські процеси;
- Перспективний план внутрішньшкільного контролю стану викладання предметів на 2020–2030 рр.;
- Протоколи 2020/2021 н. р. —
 - педагогічна рада;
 - конференція колективу;
 - збори колективу;
- Річний звіт;
- Сайт;
- Народи 2020/2021 н. р.;
- Перспективний план внутрішньшкільного контролю 2020–2025 рр. —
 - освітнє середовище;
 - система оцінювання здобувачів освіти;
 - педагогічна діяльність педагогічних працівників;
 - управлінські процеси.

Положення про ВСЗЯО нашого закладу освіти розробили лише в поточному році. Колектив закладу перебуває на початку її функціонування. Тому педагогічна рада ухвалила рішення в цьому навчальному році провести

комплексне самооцінювання освітніх та управлінських процесів закладу.

Наприкінці 2020/2021 навчального року, після узагальнення результатів роботи закладу, аналізу виконання річного робочого плану, переведення вербального оцінювання в цифрове (запропонувала Державна служба якості освіти), ми матимемо результати комплексного самооцінювання освітніх та управлінських процесів нашого закладу, які стануть основою при плануванні роботи наступного навчального року.

3. Склали перспективний план внутрішнього контролю

Будь-яке річне планування роботи неможливе без стратегічного, довгострокового плану. Саме тому свою роботу ми розпочали з аналізу виконання попередніх завдань, постановці головних завдань на новий період і складання перспективного плану внутрішнього контролю на 2020–2025 роки, основна мета якого — обґрунтувати можливості та шляхи ефективного функціонування й розвитку закладу в довгостроковій перспективі. Взявши за основу Положення про ВСЗЯО в нашому закладі освіти, обрали таку форму планування (табл. 2):

Таблиця 2

Внутрішня система оцінки якості освіти: перспективний план внутрішньозкільного контролю Напрямок

№ з/п	Об'єкт оцінки	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025	На виході
		Вимога					
Критерій							
Відповідальні, час і частота перевірки							
1	Критерій						Де розглядається питання, подальші дії
2							

На основі перспективного планування творчі групи розробили **помісячний річний план роботи** закладу (табл. 3):

Таблиця 3

Внутрішньозкільний контроль на 2020/2021 н.р.

№	Об'єкт оцінки	Місяці, відповідальні											На виході	
		08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06		
Напрямок														
Вимога														
Критерій														
1														
2														
3														

Усі напрями, вимоги, критерії, індикатори (об'єкти оцінки) збігаються в усіх документах закладу — Положенні про ВСЗЯО, перспективному плані внутрішньозкільного контролю, помісячному річному плані.

Це унеможливує втрату якогось питання. Кожен критерій (об'єкт оцінки) має свій порядковий номер і колір, що допомагає в подальшій роботі при плануванні засідань педагогічних рад, нарад при директорі, при окресленні питань, які потрібно висвітлити на сайті закладу й узагальнити в річному звіті.

4. Розробили перспективний план внутрішньозкільного контролю стану викладання предметів

Важливою складовою робочого плану є система внутрішньозкільного контролю стану викладання предметів, організація якого є однією з найскладніших функцій адміністрації закладу освіти. Перспективний план внутрішньозкільного контролю стану викладання предметів краще розробляти на десять років, щоб передбачити контроль всіх предметів і бачити повну картину.

Відвідування уроків адміністрацією — основна умова внутрішньозкільного контролю, але це не лише перевірка, а й допомога педагогічним працівникам покращити їхню освітню діяльність. Головне — виявити

позитивні тенденції й стимулювати їхній розвиток. Дієвість перевірки значною мірою залежить від того, наскільки чітко виражені її результати й накреслені перспективи роботи.

5. Визначили додатки до плану

Зважаючи на те, що річний план роботи закладу освіти — це основний документ, який регламентує й координує діяльність усіх учасників освітнього процесу, для більшої зручності вирішили зробити додатки з переліком питань, що треба винести на опрацювання, обговорення, висвітлення на:

- засіданнях педагогічної ради;
- нарадах при директорі;
- конференціях колективу;
- зборах колективу;
- сайті й у річному звіті.

Тематика засідань педради та нарад при директорові

Зробивши аналіз помісячного річного плану закладу, окреслили тематику й терміни проведення засідань педагогічної ради, а також визначили питання, що розглядатимемо на цих засіданнях. Усю інформацію занесли у відповідну таблицю (табл. 4):

Таблиця 4

Засідання педагогічної ради

№ з/п	Питання	ПР-1 серпень	ПР-2 жовтень	ПР-3 січень	ПР-4 березень	ПР-6 травень	ПР-7 червень	ПР-8 червень
Напрямок								
Напрямок								

У таблиці в першій колонці фіксуємо номер і колір індикатора (об'єкта контролю) з помісячного річного плану роботи закладу. В другу колонку записуємо питання, що відповідає індикатору, й визначаємо, на якому засіданні його розглянути. У наступні колонки записуємо коротку інформацію про питання: звіт за рік / вибір підручників / схвалення плану / ДПА / переведення учнів тощо.

За такою самою методикою плануємо засідання нарад при директорі, окреслюємо питання, що виносимо на розгляд конференції колективу й узагальнюємо в річному звіті.

6. Сайт закладу

Стаття 30 Закону України «Про освіту» визначає, що кожен заклад зобов'язаний забезпечувати на своєму сайті відкритий доступ до певної інформації та документів. При плануванні роботи на наступний рік складаємо перелік питань, що необхідно оприлюднити на сайті (табл. 5).

№ і колір індикатора (об'єкта контролю)	Питання, що необхідно висвітлити на сайті закладу

7. Обрали 20 подій для кожного місяця

Для місячного плану роботи вирішили обирати по 20 подій кожного місяця.

Кілька років поспіль у нашому закладі функціонують відкриті виховні простори (ВВП):

- «GEnglish» — любителі англійської й німецької мов;
- «Крилаті тижні» — активні, креативні учні, яким подобається займатися благодійністю й проводити різні акції;

- «Скіф» — спортсмени, любителі туризму й козацтва;
- «Арт-хаус» — ті, хто захоплюється мистецтвом, музикою, танцями;
- «БібліоЛІТ» — ті, хто не може уявити своє життя без літератури;
- «Медіацентр» — майбутні журналісти, актори й режисери;
- «Наша Академія Наук» — НАН, дослідники та юні науковці.

Це сім осередків, що об'єднують людей з однаковими інтересами: вчителів, бібліотекарів, учнів різних класів і різного віку та батьків. Головна ідея ВВП — заохотити учнів до пізнання нового, вмотивувати до руху вперед, змінити ставлення до навчання, спонукати генерувати ідеї та їх реалізовувати. Робота ВВП охоплює урочну, позаурочну й позашкільну діяльність. Звичайно, координаторами просторів є педагоги.

У травні кожен ВВП надав перспективний план своєї роботи на наступний навчальний рік, з яких і було обрано основні заходи на кожен місяць. Кожна з двадцяти клітинок плану містить інформацію про назву заходу, відповідальних за нього та, за необхідності, подальші дії. Колір клітинки відповідає напряму, в якому проходить захід. Центральна клітинка жовтого кольору містить мотивувальну цитату відомої людини, що є девізом місяця (табл. 6):

Таблиця 6

20 подій листопада

Промо-місячник ВВП «GEnglish» Учителі англійської й німецької мов. Блог, сайт, сторінка у фейсбуці	Фронтально-адміністративний контроль — географія. Заступник директора з НВР	Конкурс-виставка Lego робіт 1—4 класи, вчителі початкових класів
Тиждень гудзика ВВП «Арт-хаус», 1—4 класи. «Творчі посиденьки з психологом» ВВП «Арт-хаус», батьки, учні	Thanksgiving Day ВВП «GEnglish», вчителі англійської мови	Підготовка методичних матеріалів вчителів , що атестуються на присвоєння педагогічного звання, перевірка на дотримання академічної доброчесності. Заступник директора з НВР
Робота творчої групи з підготовки до педагогічної ради «Система роботи вчителів з впровадження компетентнісного підходу». Діагностика освітнього процесу, аналітичні матеріали. Заступник директора з НВР	IV Миськрайонний фестиваль дитячої творчості «Палітра талантів». Заступник директора з ВР, керівники гуртків	Мовний флешмоб до Дня української мови і писемності. ВВП «Крилаті тижні»
Міський етап всеукраїнських предметних олімпіад, конкурсів знавців української мови імені Петра Яцика, МАН. Заступник директора з НВР, педагогічні працівники	Школа — це майстерня, де формується думка підростаючого покоління, треба міцно тримати її в руках, якщо не хочете випустити з рук майбутнє (А. Барбюс)	«Фруктово-ягідна вечірка». Заступник директора з ВР, педагог-організатор, класні керівники, Рада Лідерів Гімназії
Тиждень історії та права, ч. 1. ВВП «НАН», вчитель історії та права	Акції «16 днів проти насилля», «Пухнасті хвостики», «Живи здорово!». Заступник директора з ВР, педагог-організатор, класні керівники, Рада Лідерів Гімназії	Тренінг у межах проекту «Школа безпечної поведінки». ВВП «Арт-хаус», ВВП «БібліоЛІТ»
Посвята в гімназисти 5 клас. Заступник директора з ВР, педагог-організатор, класні керівники, Рада Лідерів Гімназії	Фронтально-адміністративний контроль — мовна галузь в ПШ. Директор НВК	День гідності та свободи. Заступник директора з ВР, педагог-організатор, класні керівники, провідний бібліотекар
Опитування вчителів та учнів щодо адаптації учнів, реалізації педагогіки партнерства. Заступник директора з НВР, ст. 21 Абетки. Узагальнені результати опитування до круглого столу	Мандруємо у дивосвіт. ВВП «НАН», вчителі початкових класів	Відкриті заняття та інтерактивні навчально-презентаційні заходи в межах атестації. Учитель, що атестується. Сайт, сторінка у фейсбуці, інформація до наказу за результатами семестру

- педагогічна діяльність педпрацівників;
- система оцінювання здобувачів освіти;
- управлінські процеси;
- освітнє середовище.

8. Отримали дієвий річний план

Залучивши до розробки річного плану роботи адміністрацію, педагогічних працівників, представників учнівської та батьківської громадськості, урахувавши їхні пропозиції й підпорядкувавши всі заходи загальній меті й поставленим на наступний рік завданням, ми зробили робочий план цілісним і дієвим. Поклавши в основу розробки річного плану внутрішню систему забезпечення якості освіти, уникнувши перевантаження учасників освітнього процесу різними видами контролю, надавши більше академічної свободи учасникам освітнього процесу, зробили його необтяжливим.

У результаті нашої роботи ми отримали функціональний річний план роботи закладу, узагальнення й аналіз виконання якого надасть нам інформацію про результати комплексного самооцінювання освітніх і управлінських процесів, що в подальшій роботі використаємо для планування конкретних кроків щодо усунення недоліків, виправлення проблемних питань, коригування стратегії розвитку закладу й підвищення якості освітньої діяльності закладу.

Можу з гордістю сказати, що наш заклад освіти — це освітня система, відкрита для інноваційних технологій і кращого педагогічного досвіду, адаптованих відповідно до основних цілей і завдань закладу. Це єдина команда вчителів, учнів, батьків і громадськості, що працює не тільки на високий результат і авторитет, а й задля того, щоб кожен з учасників шкільного життя відчував себе абсолютно щасливим.

Створили робочу групу

Визначили складники річного плану

Склали перспективний план внутрішнього контролю

Розробили перспективний план внутрішньошкільного контролю стану викладання предметів

Визначили додатки до плану

Сайт закладу

Обрали 20 подій для кожного місяця

Отримали дієвий річний план

Як зробити річний план роботи закладу ефективним?

залучити до розробки адміністрацію, педпрацівників, учнів і батьків

систематизувати роботу закладу загалом

підпорядкувати кожен захід загальній меті і поставленим на наступний рік завданням